

JOSIP RAZUM*, ZDRAVKO VALENTA**, IRMA BRKOVIĆ***

Istraživanje stavova učenika prvih razreda srednjih škola o ulozi policije i preventivnim programima Policijske uprave zagrebačke

Sažetak

Umrežavanje i preventivno djelovanje institucija uključenih u odgoj i obrazovanje mladih nužan su preduvjet razvoja zdravog i produktivnog društva. Uvođenje preventivnih programa Policijske uprave zagrebačke kao standardnog dijela osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja učenika mogući je korak prema ostvarenju takvog cilja. Policijska uprava zagrebačka dugi niz godina kontinuirano provodi preventivne programe s učenicima različitih godišta, među kojima je i predavanje učenicima prvih razreda srednjih škola u okviru programa "Ne, zato jer ne". U predstavljenome istraživanju ispitani su stavovi učenika prema policiji i preventivnim programima te spremnost na samozaštitna ponašanja i obraćanje policiji u situaciji osobne ugroženosti. U istraživanju je sudjelovalo 1705 učenika i učenica prvih razreda zagrebačkih srednjih škola. Rezultati su pokazali da među mladima prevladava pozitivan stav prema policiji, policajcima i preventivnim programima. Nalazi sugeriraju da bi češći i sustavni kontakti s policijom povećali vjerojatnost obraćanja policiji u situaciji ugroženosti te da bi oni mogli smanjiti strah od policije koji je donekle prisutan među mladima. Evaluirano predavanje ocijenjeno je najboljim ocjenama, s osobito važnim nalazom da učenici pozitivnim procjenjuju izravno uključivanje policije u preventivni rad s mladima.

Ključne riječi: stavovi mladih, preventivni programi, spremnost na obraćanje policiji, percepcija policajca, uloga policije.

* Josip Razum, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

** Zdravko Valenta, Služba prevencije Policijske uprave zagrebačke.

*** Irma Brković, Odsjek za psihologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

UVOD

Policija u zajednici nova je filozofija policijskog djelovanja, koja pretpostavlja da policijski službenici, građani i ostale institucije zajednice zajednički rade te na različite kreativne načine rješavaju aktualne probleme na razini lokalne zajednice koji su vezani uz kriminal, strah od kriminala te različite oblike društvenih poremećaja (Trojanowicz i Bucqueroux, 1990, str. 5).

Policija u zajednici nije samo promjena policijskog postupanja, odnosno ponašanja policijskih službenika. Ona predstavlja promjenu koja zahtijeva novu strategiju policijskog djelovanja, jer glavno mjerilo učinkovitosti policije prestaju biti statistički podaci o otkrivenim kažnjivim djelima i broju policijskih postupanja, nego to postaje povjerenje građana u policiju i njihov osjećaj sigurnosti. Tako će policija postati javni servis građana, a policijski službenik više neće biti profesionalac koji isključivo nadzire građane, već prijatelj i pomagač većine građana koji poštuju zakone. Drugim riječima, on ubuduće neće biti samo usmjeren na otkrivanje onih koji krše zakone, već i na provođenje drugih aktivnosti usmjerenih na rješavanje problema građana.

Uvođenje programa Policije u zajednici, nažalost danas za mnoge policajce pozornike, pa i dio rukovodećeg kadra (šefovi smjena, vođe sektora itd.), predstavlja samo uvođenje još jednog specijaliziranog odjela koji znači manje ljudi za svakodnevni policijski posao i odgovaranje na pozive za intervencije. Program nailazi na otpor i u vodstvu PU. Takva iskustva potvrđuju i nalazi američkih studija (Chappell, 2009).

Razlog tome bi mogle biti različite zablude o programu, poput toga da se radi o "uvođenju nove policije", koje otežavaju njegovo provođenje. Međutim, još veću poteškoću predstavlja činjenica da uvođenje programa donosi velike promjene u dosadašnjem djelovanju policije, odnosno kulturi tradicionalnoga policijskog postupanja. Navedene promjene sasvim razumljivo nailaze na određeni otpor. Ipak, ako policijski odjeli prihvate izazov promjena, moći će uvelike profitirati od koristi koje one nose. Promjene se prije svega odnose na smanjenu stopu kriminalnih radnji (Zhao, Scheider i Thurman, 2002), smanjeni strah od kriminala kod građana (Weisburd i Eck, 2004) i veće zadovoljstvo poslom policajaca (Cordner, 1995).

Uspjeh se "ne događa preko noći", što znači da ispravan pristup rada Policije u zajednici podrazumijeva kontinuirane napore i stalan razvoj. Tako neki stručnjaci iz tog područja spominju dugotrajnost tog procesa i navode da i nakon 20 godina (primjer Winsconsina; Kappeler i Gaines, 2012) još uvijek pronalaze neka područja kroz koja bi mogli proširiti i unaprijediti Policiju u zajednici. Policija u zajednici nije projekt, niti program, već kultura koja traje.

Moderne policije (i društva) kriminalističku prevenciju definiraju kao ukupnost svih državnih, privatnih i drugih mjera i aktivnosti usmjerenih na sprečavanje činjenja kaznenih djela i smanjenje posljedica kaznenih djela (materijalnih, psihičkih i fizičkih). Na listi prioriteta policijskih poslova smještaju je u sam vrh, a kao kreatori i organizatori provođenja poslova prevencije određuju se najiskusniji i najkvalitetniji policijski (kriminalistički) službenici s najvišim policijskim zvanjima i stručnom spremom. Rad se u službama/odjelima prevencije u zapadnoeuropskim policijama smatra vrhuncom policijske karijere, a oni u osmišljavanju i provođenju preventivne aktivnosti koriste kapacitete svih ostalih struktura policije (iz Strategije djelovanja Policije u zajednici, 2003).

Kvalitetno provedeni preventivni programi važan su čimbenik djelovanja Policije u zajednici, kojim se policija etablira kao prijatelj i pomagač građanima, a također se smanjuje potreba za budućim policijskim intervencijama. Kao ciljna skupina preventivnih programa ističu se djeca i mladi, kod kojih je potreba za takvim djelovanjem najveća i mogu se ostvariti najbolji rezultati. Naime, podučavanjem djece i mladih o suradnji s policijom i štetnim posljedicama kaznenih djela, može se postići da oni odrastu u odgovorne građane koji će poštovati zakon i ostvarivati kvalitetnu kooperaciju s djelatnicima policije.

Stav se definira kao psihološka tendencija izražena u vrednovanju nekog objekta s pratećom razinom naklonosti ili nenaklonosti (Hewstone i Stroebe 2001). Pri tome objekt stava može biti bilo koji objekt, konkretan ili apstraktan, živ ili neživ, pojedinac ili grupa. Načini na koje se stav manifestira mogu se podijeliti na tri komponente: kognitivnu, koja se sastoji od vjerovanja i znanja koje pojedinac ima o objektu; afektivnu, koja se odnosi na vrednovanja i emocije koje pojedinac izražava prema objektu i konativnu, koja uključuje direktna ponašanja i namjere ponašanja prema objektu (Pennington, 2004). Jedan od osnovnih razloga proučavanja stavova je povezanost stavova s ponašanjem. Istraživanja veze između stavova i ponašanja su pokazala (Prišlin, 1991) da je ta veza jača ako su stavovi zasnovani na direktnom iskustvu, ako su dobro definirani i stabilni te ako je afektivno-kognitivna konzistentija unutar stava veća. Prilikom mjerenja stavova, važno je razlikovati valenciju ili smjer stava, koji označava je li odnos prema objektu stava pozitivan ili negativan te stupanj izraženosti ili intenziteta tog stava.

Ovim istraživanjem nastojali smo utvrditi stavove adolescenata o policiji, njihova znanja o njezinoj ulozi i mogućnostima suradnje te povjerenje u pripadnike policije i spremnost na obraćanje njoj u situacijama ugrožene sigurnosti i percipirane opasnosti. Ispitana je percepcija mladih o samozaštitnim ponašanjima kojima raspolažu, njihova znanja o preventivnim programima i doživljena osobna odgovornost u sprječavanju štetnih ponašanja u zajednici. Te spoznaje su važne jer mogu pomoći u dijagnostici trenutnog zatečenog stanja vezanog uz odnos mladih i policije te njihova znanja, stavove i ponašanja. Nadalje, one mogu pomoći u osmišljavanju budućih preventivnih programa te doprinijeti boljem razumijevanju strategije djelovanja Policije u zajednici i otkrivanju područja gdje se ono može poboljšati.

CILJ ISTRAŽIVANJA

Cilj planiranog istraživanja bio je utvrditi stavove učenika prvih razreda srednjih škola o pripadnicima policije, njezinoj ulozi u svakodnevnom životu te preventivnim programima koje Policijska uprava zagrebačka, u suradnji s Gradom Zagrebom, provodi u zagrebačkim osnovnim i srednjim školama. U skladu s ciljem, postavljeni su sljedeći problemi istraživanja:

1. Kakve stavove izražavaju srednjoškolci prema policiji i njezinim pripadnicima?
2. Raspolažu li srednjoškolci znanjem o ulozi policije u svakodnevnom životu građana i mogućnosti suradnje s policijom?
3. Koji stupanj povjerenja u pripadnike policije te spremnost na obraćanje policiji u situacijama ugrožene sigurnosti i/ili percipirane opasnosti izražavaju srednjoškolci?
4. O kojim samozaštitnim ponašanjima izvještavaju srednjoškolci te kakva je njihova

percepcija osobne odgovornosti u prepoznavanju i sprečavanju nepoželjnih ponašanja u zajednici?

5. Koji je stupanj informiranosti o prihvaćanju preventivnih programa koje provodi Policijska uprava zagrebačka?

Kako u dostupnoj literaturi nema istraživanja u kojima su ispitivani navedeni problemi, istraživačke hipoteze formirane su na temelju prethodnih iskustava u provedbi policijskih preventivnih programa s djecom školske dobi. Očekujemo da će srednjoškolci izražavati umjerene do vrlo pozitivne stavove prema policajcima, policiji i preventivnim programima, da će izražavati visok stupanj samoeфикаsnosti u kontekstu samozaštitnih ponašanja te da neće imati visoko izraženu spremnost na izravno obraćanje policiji i/ili policajcima.

METODOLOGIJA

Ispitanici

Istraživanjem su obuhvaćeni učenici prvih razreda deset zagrebačkih srednjih škola, raspoređenih u 65 razrednih odjeljenja. Od deset ispitanih škola, četiri provode gimnazijske (X. gimnazija Ivan Supek, XVI. gimnazija, Gimnazija Lucijana Vranjanina, Gimnazija Benedikta Kotruljevića), a šest strukovne srednjoškolske programe (Elektrotehnička škola, Graditeljska tehnička škola, Druga ekonomska škola, Poljoprivredna škola, Prirodoslovna škola Vladimira Preloga, Prva ekonomska škola). Istraživanjem je obuhvaćeno 1705 učenika (795 djevojaka i 687 mladića, a 223 učenika i učenica nisu odgovorili na pitanje o spolu).

MJERNI INSTRUMENTI

Primijenjeni upitnik izradili su autori za potrebe ovog istraživanja.

Stavovi o ulozi policije, policajcima i spremnost na obraćanje policajcu

Sudionici su na skali slaganja s pet uporišnih točaka (*1-Uopće se ne slažem; 5-U potpunosti se slažem*) izrazili stupanj slaganja sa 28 čestica.

Percepcija policajca

Sudionici su na 13 bipolarnih parova pridjeva trebali procijeniti tipičnog policajca (npr. *ugodan-neugodan; nesiguran-siguran*).

Spremnost na ponašanje

Na skali s pet uporišnih točaka (*1-Sigurno ne; 5-Sigurno da*) sudionici su trebali procijeniti kako bi se ponašali u tipičnim situacijama ugrožene sigurnosti (npr. *Kada bi se dogodilo da ti netko ponudi drogu u blizini škole, što bi napravio/napravila? Rekla/rekao bih roditeljima; Obratila/obratilo bih se kontakt policajcu, ako bih uočila/uočio da mi prijatelji ulazi u probleme s drogom*).

Iskustvo i stavovi o preventivnim programima PUZ-a

Upitnikom od 12 tvrdnji, na koje su sudionici odgovarali stupnjem slaganja (*1-Uopće se ne slažem; 5-U potpunosti se slažem*) ispitani su stavovi o preventivnim programima PUZ-a.

Znanje o zakonskim odredbama i ulozi policije

Znanje sudionika je ispitano sa 11 tvrdnji za koje su sudionici trebali odgovoriti jesu li *točne* ili *netočne*, pri čemu je samo jedan odgovor bio točan.

Opći podaci

Demografski podaci, sudjelovanje u prethodnim preventivnim programima te broj kontakata s kontakt policajcima ispitani su s dodatnih 12 pitanja.

POSTUPAK

Podaci su prikupljeni tijekom zime i proljeća 2014. godine. Podatke su prikupili policijski službenici nakon predavanja koja se održavaju u sklopu "*Ne, zato jer ne*" programa. Istraživanje je bilo anonimno.

Uzorak je odabran iz populacije učenika prvih razreda srednjih škola na području Grada Zagreba kao probabilistički klaster uzorak škola. Uzorkom je osigurano da dobiveni podaci realno prikazuju stanje u populaciji. Udio mladića i djevojaka, te učenika gimnazijskih i strukovnih programa odgovara onima u populaciji učenika prvih razreda svih zagrebačkih škola.

Iz populacije zagrebačkih učenika prvih razreda srednjih škola ($n \approx 11200$) odabran je uzorak od 72 razredna odjeljenja, u kojima je ispitano 1705 mladića i djevojaka koji su sudjelovali u istraživanju.

REZULTATI

Stavovi o policiji i pripadnicima policije

Stavovi učenika o policiji uglavnom su vrlo pozitivni. Većina od 78% učenika uglavnom se ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da *policija pomaže u sprječavanju kriminala*, 71% s onom da je policija važan dio društva, a 73% s tvrdnjom da *policija štiti građane*. Nešto manji, no ipak razmjerno visok postotak slaganja opaža se kod tvrdnje da nam *policija pomaže u svakodnevnom životu* (63%) te kod one da bi moj grad bio opasno mjesto za život ako u njemu ne bi bilo policije (62%). Navedeni postotci upućuju na zaključak da učenici u velikoj mjeri prepoznaju ulogu policije u sprječavanju kriminala, a u nešto manjoj policiju vide kao faktor koji čini njihov grad sigurnim ili im čini život lakšim.

Međutim, kakva su uvjerenja o sposobnostima, namjerama i sklonosti policije da pomogne kada se radi o konkretnim situacijama u kojima se nađu učenici? Tako se 76% učenika uglavnom ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da *pripadnici policije imaju dobre namjere*, a još viših 79% s onom da će im pripadnici policije pomoći ako im se obrate. Također 77% učenika se gotovo ili u potpunosti ne slaže s tvrdnjom da će policajci poduzeti nešto samo ako im se ponudi novac. Ipak, nešto manji postotak (iako i dalje visok) djece vjeruje kako ih *policija može zaštititi od kriminala i kriminalaca* (67%), a nešto manji da ih *policija može zaštititi od nasilnih počinaca* (62%). Može se primijetiti da, iako učenici doživljavaju pripadnike policije kao osobe koje su dobronamjerne i spremne pomoći, ipak u nešto manjoj mjeri vjeruju kako ih u njihovom konkretnom slučaju one mogu zaštititi od kriminala i nasilnih počinaca.

Relativno mali broj učenika (23%) smatra kako se *pripadnici policije ne trude razumjeti probleme mladih*, s time da je taj postotak nešto veći u strukovnim školama (26%), nego u gimnazijama (19%).

Nadalje, zanimalo nas je i što učenici misle o različitim aspektima rada policije vezanim uz zloupotrebu droga i alkohola. Njih 88% smatra kako je *dobro što policija pokušava spriječiti upotrebu teških droga*, dok je s marihuanom situacija ipak nešto drugačija. U ovom slučaju 27% učenika ipak izjavljuje kako im se uglavnom ili sigurno ne sviđa što *policija sprječava upotrebu i prodaju marihuane*. Sličnom postotku učenika (28%) ne sviđa se niti činjenica da *policija kažnjava maloljetnike koji piju na javnim mjestima*. Također 17% učenika smatra kako bi *život bio opušteniji i zabavniji da nema policije*, a statističke analize pokazale su da učenici koji tako misle, ujedno u većoj mjeri izražavaju neslaganje s djelovanjem policije vezanim uz marihuanu i alkohol. Zanimljivo je da ti isti učenici ne smatraju policiju u bilo kojem drugom smislu manje sposobnom ili potrebnom nego drugi učenici, već im se isključivo ne sviđa djelovanje policije vezano uz prevenciju upotrebe marihuane i alkohola, zbog čega im se čini da je život manje opušten i zabavan. Tablica 1 prikazuje postotke slaganja sa svim tvrdnjama vezanim uz stavove prema policiji i pripadnicima policije te njihove aritmetičke sredine i standardne devijacije.

Tablica 1: Prikaz postotka slaganja učenika, aritmetičkih sredina i standardnih devijacija za tvrdnje vezane uz stavove prema policiji i pripadnicima policije

Tvrdnja	Uopće se ne slažem/ uglavnom se ne slažem*	Niti se slažem niti se ne slažem*	Uglavnom se slažem/u potpunosti se slažem*	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (SD)
Policija nam pomaže u svakodnevnom životu.	12,5	24,3	63,3	3,65	1,001
Policija pomaže u sprječavanju kriminala.	6,9	15,1	78	4,04	0,952
Policija štiti građane.	9,4	20,9	69,7	3,9	0,956
Policajci imaju dobre namjere.	4	18,3	77,6	4,06	0,937
Policija me može zaštititi od kriminala i kriminalaca.	12,5	22,5	64,1	3,77	1,120
Policija me može zaštititi od nasilnih pojedinaca.	14,2	25,2	60,6	3,67	1,135

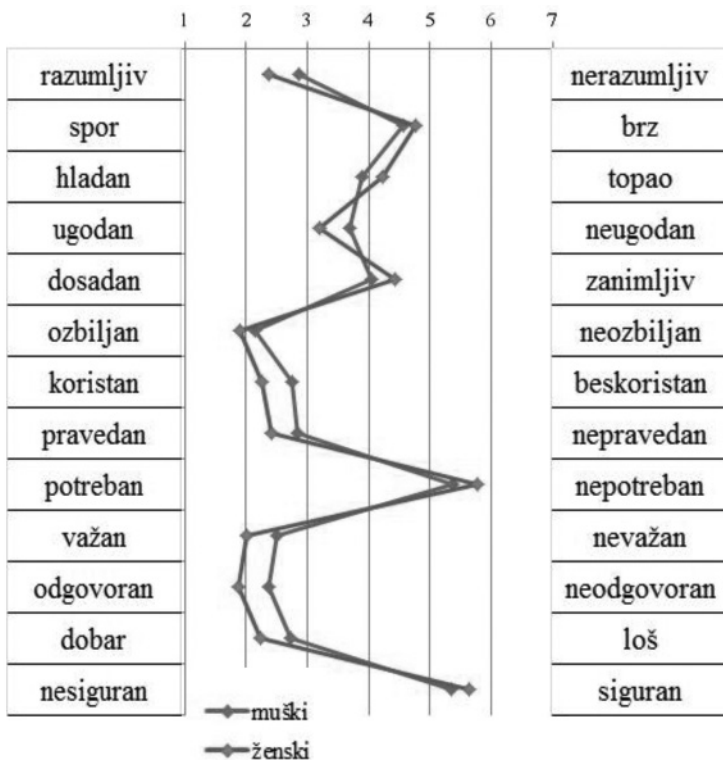
Mislim da se pripadnici policije ne trude razumjeti probleme nas mladih.	48,9	32,4	18,8	2,66	1,22
Dobro je da policija pokušava spriječiti prodaju i upotrebu teških droga.	2,7	6,9	90,4	4,54	0,87
Ne sviđa mi se što policija sprječava prodaju i upotrebu marihuane.	56,8	17,8	25,4	2,39	1,553
Sviđa mi se što policija kažnjava maloljetnike koji piju na javnim mjestima.	25,1	28,9	46,1	3,26	1,326
Život bi bio opušteniji i zabavniji da nema policije.	58,7	24,8	16,6	2,36	1,239

* izraženo u postotku

Percepcija i doživljaj *policajca*

Kako bismo ispitali kakvu sliku kod mladih stvara pojam policajca, primijenili smo tehniku semantičkog diferencijala. Mladići i djevojke su, na skali sa sedam uporišnih točaka procjenjivali kako bi, kada bi trebali, opisali nekome *tipičnog policajca*. Procjene su radili na 13 parova pridjeva, formiranih tako da predstavljaju suprotstavljene točke kontinuuma (npr. *spor-brz*, *važan-nevažan*, *pravedan-nepravedan*). Što je procjena sudionika više ili manje pomaknuta jednom ili drugom kraju kontinuuma, to su prosječne procjene izražene većim ili manjim brojem. Neutralna procjena (procjena točno u sredini između dva pridjeva) označena je nulom.

Iz slike 1 vidljivo je da mladi *tipičnog policajca* opisuju dominantno pozitivno, smještajući svoje procjene u načelu bliže pozitivnom nego negativnom pridjevu. Najizraženije pozitivne procjene dane su na pridjevima *siguran*, *ozbiljan*, *važan*, *odgovoran* i *dobar* te *razumljiv*, *koristan* i *pravedan*. Neutralne procjene nalazimo kod parova pridjeva *spor-brz*, *hladan-topao* te *ugodan-neugodan*. Ponešto zabrinjavajući je izrazito izražen opis policajca kao *nepotrebnog*, u paru pridjeva *potreban-nepotreban*. Iz ove se procjene da iščitati kako, unatoč pozitivnoj procjeni o tome *kakav je policajac*, kod mladih izostaje informiranost i percepcija o tome koje sve uloge i funkcije policajac ima, te u kojim sve situacijama je njegova uloga nezamjenjiva. Buduće informativne aktivnosti bilo bi dobro usmjeriti i u informiranje javnosti o tome za koje sve aspekte funkcioniranja društva je potrebna i nezamjenjiva uloga policajca i policije.

Slika 1: Usporedba profila opisa tipičnog policajca – mladići i djevojke

Stavovi o kontakt policajcima

Relativno visok postotak učenika uglavnom se ili u potpunosti ne slaže s tvrdnjom kako *kontakt policajci ničemu ne služe* (tablica 2). Nešto niži postotak (58%) izjavljuje kako se sigurno ili gotovo sigurno ne slažu s tvrdnjom kako njihov *kontakt policajac ne bi poduzeo ništa ako bi mu se obratili s problemom*. Sličan postotak mladih (60%) izjavljuje i kako smatraju da bi *kontakt policajac stvarno poduzeo nešto ako bi mu se obratili s problemom*. Ipak, samo 46% učenika uglavnom se ili u potpunosti slaže s tvrdnjom kako su *kontakt policajci važni i korisni u njihovom kvartu*. Možemo primijetiti kako mladi smatraju da kontakt policajci imaju neku svrhu i da bi poduzeli nešto u slučaju da im se obrate s nekim problemom, ali da ih znatno manji broj smatra važnim i korisnim elementom njihovog kvarta.

Osjećaju li učenici možda neugodu pri obraćanju policajcima i brinu li se što će zbog toga prijatelji misliti o njima? Manje od trećine (28%) učenika izjavljuje kako se gotovo sigurno ili sigurno slaže s tvrdnjom da im je *općenito neugodno pričati s policajcima*, a nešto je niži postotak učenika (22%) *zabrinut zbog toga što bi drugi mislili kad bi saznali da su se obratili policajcu*. Također, 28% učenika izjavljuje kako se *boje toga da će ih kontakt policajac osuđivati ako mu priđu zbog vlastitih problema s drogama ili lošim društvom*. Iako ovi postotci nisu pretjerano visoki, ipak treba primijetiti kako je u sva tri slučaja relativno

visok postotak *neodlučnih* (oko 30%), što dovodi do sljedećega: iako nije mnogo onih koji se boje obratiti policajcima ili se boje osuđivanja, nema niti mnogo onih koji izjavljuju da se toga ne boje.

Na kraju, dolazimo do još jednog pitanja. Postoje li oni, koji bi se čak i u ekstremnim situacijama nerado obratili kontakt policajcu? Petina učenika (20%) izjavljuje kako se gotovo ili u potpunosti slaže s tvrdnjom da im se *čak i u trenutcima opasnosti neugodno obratiti kontakt policajcu*. Nešto manji postotak (13%) slaže se s tvrdnjom *kako se nikad ne bi obratili pripadniku policije*. Iako se ovakvi postoci mogu učiniti malima, valja imati na umu da svaki peti učenik izjavljuje da bi se i u opasnosti nerado obratio policiji ili im se uopće ne bi obratio. Rezultati upućuju na zaključak da je potrebno uložiti dodatne napore kako bi srednjoškolci prepoznali policiju kao resurs koji im stoji na raspolaganju za nošenje sa situacijama koje i sami procjenjuju opasnim.

Tablica 2: Prikaz postotka slaganja učenika, aritmetičkih sredina i standardnih devijacija za tvrdnje vezane uz stavove prema kontakt policajcima

Tvrdnja	Uopće se ne slažem/uglavnom se ne slažem*	Niti se slažem niti se ne slažem*	Uglavnom se slažem/u potpunosti se slažem*	Aritmetička sredina (M)	Standardna devijacija (SD)
Kontakt policajci ničemu ne služe.	64,1	23,1	12,9	2,14	1,204
Smatram da moj kontakt policajac ne bi poduzeo ništa ako bih mu se obratio/la s problemom.	60,2	26,4	13,5	2,32	1,206
Moj će kontakt policajac stvarno poduzeti nešto ako mu prijavim neki problem.	12,9	32,2	55	3,64	1,063
Kontakt policajci važni su i korisni u mom kvartu.	27,6	34,1	38,3	3,28	1,255
Općenito mi je neugodno pričati s policajcima.	41,7	32,4	25,9	2,73	1,281
Brine me što bi drugi mislili o meni kad bi saznali da sam se obratio/la policiji.	57	23,9	19,1	2,39	1,373
Bojim se da će me kontakt policajac osuđivati ako mu priđem zbog vlastitih problema s drogama ili lošim društvom.	42,4	31,3	26,3	2,75	1,279
Čak i u trenutcima opasnosti neugodno mi je obratiti se policajcu.	58,7	22,5	18,8	2,33	1,264
Nikad se ne bih obratio/la pripadniku policije.	71,5	17,9	10,7	2,04	1,169

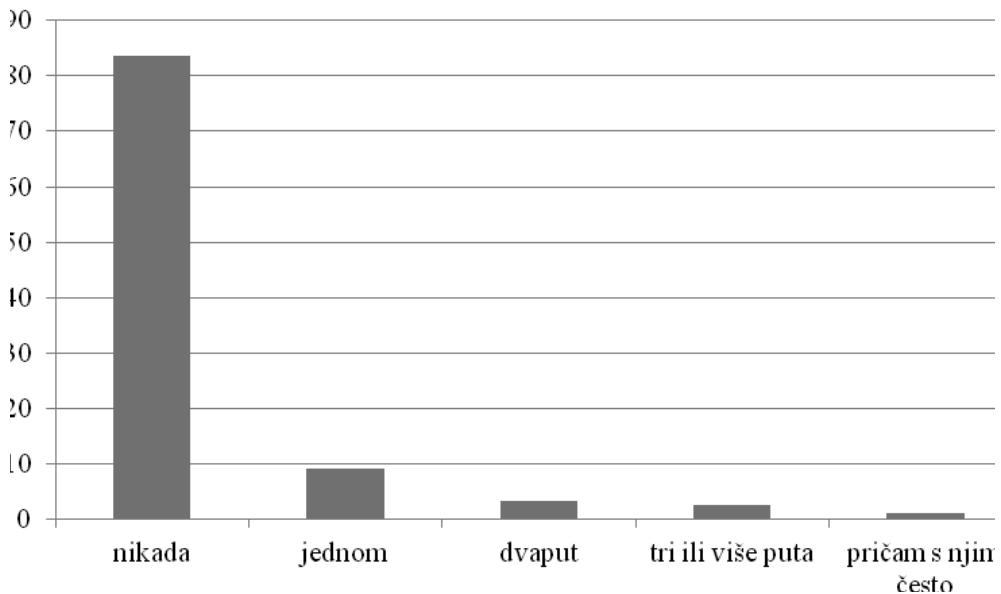
* izraženo u postotku

Odnos s kontakt policajcem

Samo 44% učenika zna tko je kontakt policajac za njihovu školu, a još manji broj, njih 37%, zna tko je kontakt policajac za njihov kvart.

Budući da većina učenika ne zna tko je kontakt policajac u njihovoj školi ili kvartu, nije začuđujući podatak da su s njim rijetko komunicirali. Čak 84% učenika izjavljuje kako u proteklih godinu dana niti jednom nisu pričali sa svojim kontakt policajcem, a svega 9% ih je pričalo jednom (slika 2).

U zadnjih godinu dana, sa svojim kontakt policajcem pričao/la sam:

Slika 2: Čestina komuniciranja mladih s kontakt policajcem u zadnjoj godini

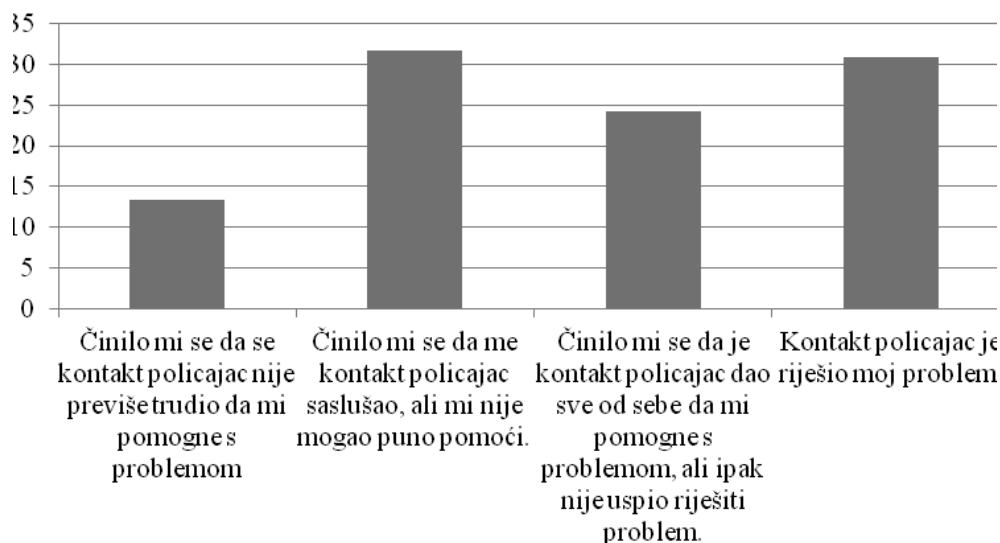
Učenici koji znaju tko je kontakt policajac u njihovoj školi, kvartu ili oboje, ipak su mu se skloniji obratiti. Od mladih koji znaju tko je kontakt policajac u njihovoj školi njih 21% pričalo je s njim barem jednom u zadnjih godinu dana. Dok je od onih koji znaju tko je kontakt policajac u njihovom kvartu, postotak onih koji su pričali još viši (31%), a najviši je, logično, za one koji znaju tko je kontakt policajac u njihovoj školi i u kvartu (32%).

S obzirom na veoma mali postotak učenika koji su pričali sa svojim kontakt policajcem, nije neočekivano da ih je vrlo malo i prijavilo neki problem. Ukupno 93% učenika izjavljuje da nikada nije prijavilo problem kontakt policajcu, dok ih je 5% prijavilo problem jednom. Iz usporedbe (niskih) postotaka učenika koji su pričali s kontakt policajcem barem jednom u proteklih godinu dana i onih koji su prijavili problem (12% nasuprot 7%), možemo zaključiti kako je vjerojatno vrlo malo učenika pričalo s kontakt policajcem nevezano uz neki konkretni problem.

Uzevši u obzir samo one koji su nekad prijavili problem, njih 53% izjavljuje kako im je kontakt policajac pomogao svaki put kada su to učinili, a 33% kako je ponekad pomogao, a ponekad nije. Samo 14% učenika izjavljuje kako im kontakt policajac nikada nije pomogao s problemom.

Ako detaljnije analiziramo što se točno dogodilo kada su učenici kontaktirali kontakt policajca vezano uz određeni problem (slika 3), primjećujemo kako svega 13% učenika izjavljuje kako im se čini da se kontakt policajac nije previše trudio da im pomogne s problemom. Oko trećine njih izjavljuje kako im se čini da ih je kontakt policajac saslušao, ali nije mogao puno pomoći, a 24% smatra kako im se činilo da je kontakt policajac dao sve od sebe da im pomogne s problemom, ali ga ipak nije uspio riješiti. Konačno, 31% učenika izjavljuje kako je kontakt policajac riješio njihov problem.

Ako si nekad kontaktirao/la kontakt policajca, kako bi najbolje opisao/la što se pritom dogodilo (zaokruži jednu rečenicu):

Slika 3: Iskustvo nakon kontakta s policajcem

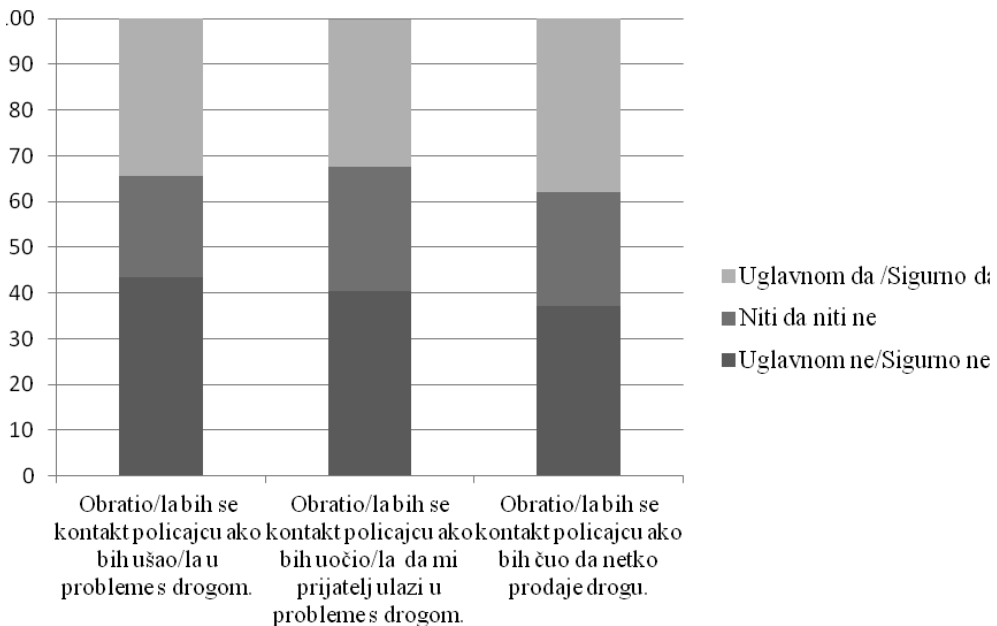
Zaključno, čini se kako su kontakt policajci relativno učinkoviti jednom kada ih učenici kontaktiraju u vezi s nekim problemom i da se, ako ga već i ne mogu riješiti, barem u velikom broju slučajeva potrudite to učiniti. Veći je problem činjenica da učenici često i ne znaju tko je kontakt policajac u njihovom kvartu ili školi, a i kada znaju, zapravo vrlo rijetko s njim/njom komuniciraju i još rjeđe prijavljuju probleme. Budući da se čini kako učenici rijetko pričaju s kontakt policajcem nevezano uz neki problem, potrebno je uložiti dodatne promotivne napore kojima bi se potaknula komunikacija i upoznavanje kontakt policajca i učenika, jer rezultati pokazuju da su učenici, kada već poznaju kontakt policajce i s njima pričaju, skloniji prijaviti neki problem.

Ponašajne namjere

U okviru su ovog skupa tvrdnji mladići i djevojke trebali zaokružiti u kojoj mjeri misle da bi se obratili kontakt policajcu u određenim situacijama ili izvršili neko ponašanje sa svrhom vlastite samozaštite.

Obraćanje kontakt policajcu

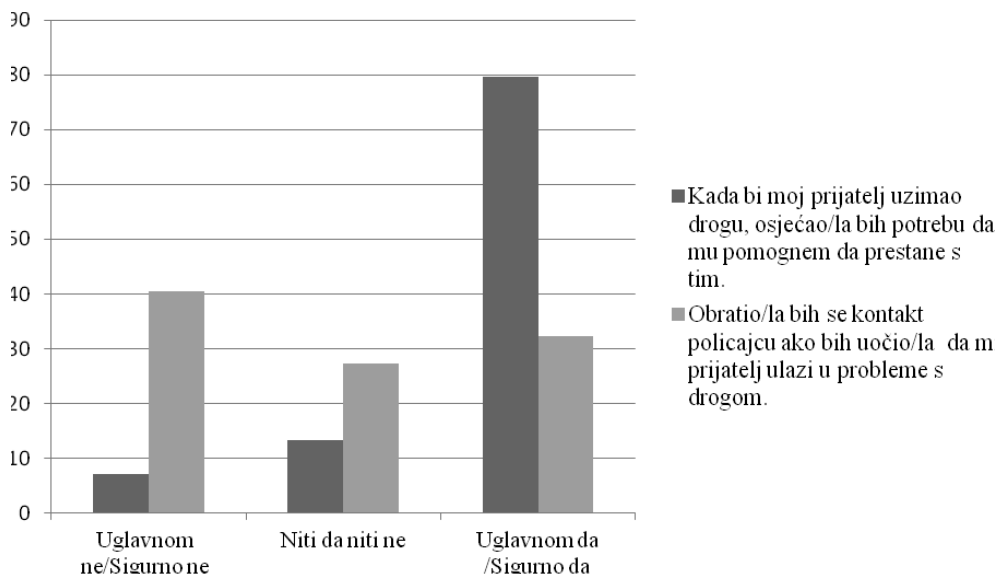
U slučajevima kada mladići i djevojke ulaze u probleme s drogom, vide svoje prijatelje kojima se događa to isto ili kada čuju da netko prodaje drogu, postoji općenito niska tendencija obraćanja kontakt policajcu. Manji broj učenika zaokružuje kako bi se gotovo sigurno ili sigurno u takvim situacijama obratili kontakt policajcu (32-38% za tri tvrdnje), a većina ih zaokružuje jednu opciju od triju preostalih opcija: sigurno se ne bi obratili, uglavnom ne bi ili nisu sigurni. Na slici 4 prikazani su postotci mladih koji bi se, u različitim situacijama, obratili kontakt policajcu.

Slika 4: Spremnost mladih na obraćanje kontakt policajcu u različitim situacijama

Možemo uočiti kako ipak postoji nešto veća spremnost obraćanju kontakt policajcu u situaciji *kad mladi čuju da netko prodaje drogu* (ukupno oko 38% za "uglavnom da" i "sigurno da"), nego u onoj *kada oni sami uđu u probleme s drogom* (ukupno 34% za "uglavnom da" i "sigurno da"). Najnižu spremnost na obraćanje (ukupno 32% za "uglavnom da" i "sigurno da") djeca pokazuju kada *njihovi prijatelji ulaze u probleme s drogom*. Postotak onih koji se uglavnom ili sigurno ne bi obratili kreće se od 37% do 43% za tri situacije, pri čemu je

najniži u onoj kada djeca čuju da netko drugi prodaje drogu, a najviši u onoj kada ona sama uđu u probleme s drogom. Udio *neodlučnih* (onih koji su zaokružili "ni da ni ne") sličan je u svim trima situacijama i iznosi oko jednu četvrtinu učenika. Možemo zaključiti kako mladi općenito pokazuju nisku spremnost na obraćanje kontakt policajcu u navedenim situacijama, a ona je ipak nešto viša (makar i dalje niska) kada mladi saznaju da netko prodaje drogu. Zanimljivo je ipak, kako 80% učenika procjenjuje da bi uglavnom ili sigurno pokušali pomoći prijatelju ako uđe u probleme s drogom, no samo 32% njih bi se u tom slučaju obratilo kontakt policajcu (slika 5). U okviru budućih promotivnih aktivnosti, edukativne bi aktivnosti valjalo proširiti tako da se razjasni što se točno događa kada učenik kontakt policajcu prijavi da netko prodaje drogu ili da njegov prijatelj ima problema s drogom.

Slika 5: Usporedba potrebe mladih da pomognu prijatelju u problemima s drogom i spremnosti da se u toj situaciji obrate kontakt policajcu

U situacijama ugrožene sigurnosti i percipirane opasnosti učenici općenito pokazuju znatno veću spremnost na obraćanje kontakt policajcu nego u situacijama u kojima se radi o zloporabi droge; odnosno većina ih navodi kako bi se gotovo sigurno ili sigurno u ovim situacijama obratili kontakt policajcu. Njih 63% bi uglavnom ili sigurno *prijavilo policajcu kada bi ih pretukli*, a čak i više (67%) *kada bi vidjeli kako drugu osobu tuku*. Nešto niži postotak učenika (54%) prijavio bi situaciju u kojoj *vide drugu osobu kako pljačka izlog ili kiosk*. Ovakva se situacija jasno i statistički značajno razlikuje od slabije izraženih namjera za obraćanjem kontakt policajcu u situacijama kada djeca ulaze u probleme s drogom, vide svoje prijatelje kojima se događa to isto ili kada čuju da netko prodaje drogu.

Obraćanje za pomoć

Jedan od važnih aspekata zaštitnih i samozaštitnih ponašanja mladih je i njihova spremnost da, kada se susretnu s problemom ili primijete da se netko od njihovih prijatelja upustio u rizična ponašanja, aktiviraju raspoložive resurse pomoći i obrate se nekome za pomoć. Zbog toga smo razloga ispitali kome bi se bili najviše i najmanje skloni povjeriti u tri različite situacije: kada im netko ponudi drogu u blizini škole, izvan škole i kada saznaju da netko od njihovih prijatelja eksperimentira s drogom. Tablica 3 prikazuje prosječne procjene spremnosti na različite akcije, iskazane na skali od 1 (*sigurno ne*) do 5 (*sigurno da*). Iz prikaza je vidljivo da je spremnost na obraćanje u opisanim situacijama najveća za obraćanje prijateljima ili svom bratu/sestri. Očekivano, adolescenti su najspremniji većinu tema, pa tako i razgovor o potencijalnim rizičnim situacijama i rizičnim ponašanjima voditi s vršnjacima. Nakon vršnjaka, na drugom se mjestu navodi spremnost na obraćanje svojim roditeljima. Taj je podatak osobito obećavajući za situaciju kada je adolescentu netko ponudio drogu, u blizini škole ili u kvartu. Spremnost na obraćanje policiji (pozivom) ili kontakt policajcu je niska, ali i dalje veća od spremnosti na obraćanje zaposlenicima škole. Na kraju, najmanja je spremnost iskazana za obraćanje nastavnicima ili stručnim suradnicima u školi.

Tablica 3: *Kako bih se ponašao/la u svakoj od opisanih situacija?*

	Škola	
	Gimnazije	Ostale
Kada bi se dogodilo da ti netko ponudi drogu u blizini škole, što bi napravio/la:		
Rekao/la bih psihologu/pedagogu u školi.	2,11	2,30
Rekao/la bih nekom nastavniku.	2,12	2,35
Obratio/la bih se kontakt policajcu.	2,47	2,66
Nazvao/la bih policiju.	2,70	2,74
Rekao/la bih roditeljima.	3,41	3,32
Rekao/la bih svom starijem bratu/sestri.	3,66	3,57
Rekao/la bih prijateljima.	3,95	3,76
Kada bi se dogodilo da ti netko ponudi drogu dalje od škole (na treningu, tijekom izlaska, u kvartu), što bi napravio:		
Rekao/la bih nekom nastavniku.	1,92	2,21
Rekao/la bih psihologu/pedagogu u školi.	1,93	2,19
Obratio/la bih se kontakt policajcu.	2,37	2,63
Nazvao/la bih policiju.	2,71	2,79
Rekao/la bih roditeljima.	3,47	3,33
Rekao/la bih svom starijem bratu/sestri.	3,61	3,49
Rekao/la bih prijateljima.	4,00	3,73

Kada bi saznao/la da netko od tvojih prijatelja eksperimentira s drogom, što bi napravio/la:		
Rekao/la bih nekom nastavniku.	1,73	1,98
Rekao/la bih psihologu/pedagogu u školi.	1,81	2,00
Obratio/la bih se kontakt policajcu.	1,90	2,22
Nazvao/la bih policiju.	1,98	2,24
Rekao/la bih njegovim roditeljima.	2,29	2,44
Rekao/la bih svojim roditeljima.	2,98	2,86
Rekao/la bih svom starijem bratu/sestri.	3,11	3,01
Rekao/la bih nekom od zajedničkih prijatelja.	3,65	3,49

Znanje učenika

Učenici generalno pokazuju dobro znanje, odnosno 48% njih ima točne odgovore na sva pitanja. Nadalje, postotak točnih odgovora na svako pitanje zasebno za sve učenike iznosi 80% ili više. Učenici najbolje znaju odgovore na pitanja vezana uz sankcioniranje zloupotrebe droga, pri čemu njih 95% zna da mogu biti kažnjeni ako posjeduju marihuanu, da policija može uhititi osobe koje koriste ili prodaju drogu te da je preprodaja droge kažnjiva zatvorskim kaznama. Međutim, unatoč tome što znaju kako zbog posjedovanja marihuane mogu biti kažnjeni te činjenici da su prisustvovali policijskim predavanjima u školama, 20% učenika i dalje *vjeruje kako je to potpuno bezopasna droga*. Pri tome je to vjerovanje nešto češće kod učenika strukovnih škola (22%) u usporedbi s gimnazijama (17%) i dosta češće kod mladića (27%) u usporedbi s djevojkama (14%).

U budućim promotivnim akcijama trebalo bi uložiti dodatne napore u pokušaj valjanijeg prikaza opasnosti od zloupotrebe marihuane (npr. da su istraživanja pokazala kako je ona posebno opasna kod maloljetnika, da je opasnost to veća što je učestalost korištenja veća ili da konzumacija marihuane može kod nekih pojedinaca izazvati ozbiljnije psihološke i tjelesne poteškoće) te razlučivanja točnih i netočnih pretpostavki koje su prisutne među današnjim adolescentima.

Ako obratimo pozornost na znanja vezana uz kontakt policajca, uvidamo da su postotci točnih odgovora nešto niži u odnosu na one vezane za sankcioniranje zloupotrebe droga. Čak 83% učenika zna da se *kontakt policajcu mogu obratiti bilo kada*, a 85% da nam *kontakt policajac može pomoći ako smo mi ili netko koga znamo u problemima s drogom*.

Učenici imaju prilično dobro znanje o svojim ograničenjima u ponašanju vezanim uz činjenicu da imaju manje od 16 godina. Činjenicu da *policija može privesti osobu mlađu od 16 ako ostane vani nakon 23 sata* zna 88% učenika, a onu da *roditelji mogu odgovarati ako je njihovo dijete vani nakon 23 sata* zna njih 92%. Činjenicu da *policija može kazniti maloljetnike koji piju alkohol na javnim mjestima* zna 92% učenika, pri čemu to zna 90% učenika strukovnih škola i 93% učenika gimnazija.

Za kraj, ostaje veoma štetno uvjerenje. Čak 11% učenika smatra da *nije kažnjivo pretući nekoga bez oružja, jer to nije opasno*.

Stavovi o preventivnim programima koje provodi Policijska uprava zagrebačka

Iz tablice 4 je vidljivo da su ispitanici srednjoškolci iznimno pozitivno reagirali na odslušano predavanje, te činjenicu da su predavanja držali predstavnici policije, a ne stručnjaci iz škole. Za sve rečenice koje se odnose na procjenu predavanja, korisnosti predavanja i odnosa prema edukativnoj ulozi policije sudionici su dali visoke, ili barem umjereno visoke procjene.

Tablica 4: Stavovi mladih o preventivnim programima koje provodi Policijska uprava zagrebačka

	Škola	
	Gimnazije	Ostale
Nitko me ne može nagovoriti na konzumiranje droge.	4,53	4,43
Sviđa mi se to što predavanje o drogama drže policajci, a ne nastavnici ili pedagozi i psiholozi.	4,24	4,23
Ovo predavanje mi je pomoglo da naučim nešto o zakonskim posljedicama zloupotrebe droga.	4,11	4,05
Ovo predavanje mi je pomoglo da naučim nešto o utjecaju droga na moje zdravlje.	4,03	4,03
Puno sam naučio/la iz predavanja u programu "Ne, zato jer ne".	3,75	3,89
Nakon ovog predavanja imam negativnije mišljenje o drogama, nego što sam imao prije.	3,86	3,83
Dosadašnja policijska predavanja bila su mi korisna.	3,52	3,74
Volio/la bih da postoji više policijskih predavanja u školi.	3,69	3,74
Današnje predavanje mi je pomoglo da osjećam manji strah prema policiji.	3,42	3,65
Predavanja u osnovnoj školi su mi pomogla da osjećam manji strah prema policiji.	3,36	3,58
U današnjem predavanju sam naučio/la nešto o drogama što nisam prije znao/la.	3,35	3,56
Nakon ovog predavanja imam bolje mišljenje o policiji nego što sam imao/la prije.	3,36	3,47
Današnje predavanje je bilo dosadno.	2,01	2,11

(1=Uopće se ne slažem; 5=U potpunosti se slažem)

RASPRAVA

Može se primijetiti kako mladi policiju doživljavaju uglavnom pozitivno, kao instituciju koja štiti građane, pomaže u sprječavanju kriminala, ali i pomaže u svakodnevnom životu te predstavlja važan dio društva. Također, policajci se percipiraju kao osobe koje su dobronamjerne i spremne pomoći. Ti su rezultati u skladu s rezultatima istraživanja u SAD-u (Hurst, Frank i Lee Browning, 2000). Čak je percepcija policije kod mladih u ovom uzorku nešto pozitivnija nego što je to slučaj u američkom. Mladi se u manjoj mjeri ne slažu s nekim aspektima policijskog postupanja, poput sankcioniranja prodaje upotrebe marihuane i pijenja na javnim mjestima, no to je ipak očekivano s obzirom na njihovu dob. Ono što zabrinjava jest činjenica da mladi opisuju policajce kao nepotrebne. Taj se opis odnosi na kontakt policajce, pri čemu jedva polovica mladih smatra da su kontakt policajci važni i korisni u njihovom kvartu. Moguće je da takav stav proizlazi iz činjenice da više od polovice učenika ne zna tko su kontakt policajci u njihovim školama i kvartovima, što onda za posljedicu ima nedostatak komunikacije mladih i kontakt policajaca, kao i smanjeno prijavljivanje problema. Daljnje komplikacije uzrokuje činjenica da je trećini mladih neugodno pričati s kontakt policajcima i boje se da će ih oni osuđivati. U konačnici se događa da tek nešto više od jedne trećine mladih izjavljuje da bi se obratili kontakt policajcu ako bi ušli u probleme s drogom, uočili da im prijatelji ulaze u takve probleme ili čuli da netko prodaje drogu. Možemo primijetiti kako kontakt policajci ostaju nepoznati većem broju mladih, a kod nekih postoji i strah od neugode i drugih posljedica zbog komunikacije s policajcem. Ohrabrujući je ipak nalaz da oni koji znaju za kontakt policajce imaju puno veću sklonost komuniciranju s njima, kao i da oni koji prijave problem kontakt policajcu u konačnici bivaju u većini slučajeva zadovoljni ponuđenom pomoći. Preporuke koje bi mogle uslijediti jesu bolje upoznavanje mladih s kontakt policajcima zaduženim za njihov kvart i školu te s načinima na koje im se mogu obratiti. Potporu takvim preporukama pružaju i rezultati istraživanja Hindsove (2009), gdje je otkriveno da bolje upoznavanje mladih s policijom dovodi do veće spremnosti da surađuju s njom. Postojeći projekti policijskih predavanja u školama su dobar korak u tom smjeru, ali je potrebno raditi i na tome da se na već spomenute načine mladima osvijesti postojanje kontakt policajaca, ukoliko se želi da mladi imaju koristi od njih. Nadalje, pažnju u preventivnim programima treba obratiti i na to da se mladima objasni što se događa kada se obrate kontakt policajcu, što bi im moglo smanjiti neugodu i strah od štetnih posljedica. Tako će se postići učinkovita suradnja policije i mladih te kasnije odraslih, koja je prema Loaderu (1996) ključna za učinkovito obavljanje policijskih dužnosti, a također i za kvalitetno provođenje Policije u zajednici (Kappeler i Gaines, 2012). Ipak, ohrabrujuće je to što je policija prva instanca nakon prijatelja, braće i sestara i roditelja kojoj bi se mladi obratili ako im netko ponudi drogu ili saznaju da netko od njihovih prijatelja eksperimentira s drogom. Znanje, informiranost i stavovi mladih vezani uz programe koje provodi Policijska uprava zagrebačka su generalno dobri, osim činjenice da svaki peti učenik vjeruje da je marihuana potpuno bezopasna droga. S obzirom na raširenost takvih stavova u popularnim medijima, bilo bi potrebno unutar programa uložiti dodatne napore u pokušaje realnijeg prikaza opasnosti od zloupotrebe marihuane. Za kraj, čini se kako preventivni programi u školama nailaze na odobravanje mladih te ih smatraju korisnima. Ta je spoznaja važna jer daje potporu tezi o njihovoj važnosti i korisnosti, iako bi kvalitetnije provedeno istraživanje s mjerenjima prije i poslije predavanja i eventualnom kontrolnom skupinom vjerojatno dalo bolju sliku. Slične rezultate pokazuju i druga istraživanja (npr. Anderson, Sabatelli i Trachtenberg, 2007), pri

čemu se naglašava da je kvaliteta preventivnih programa ključan čimbenik koji omogućuje stvarne koristi kod mladih.

ZAKLJUČAK

Rezultati su pokazali da dosadašnje preventivne programe predavanja u školama mladi doživljavaju korisnima. Nadalje, njihovi stavovi prema policiji i njezinom djelovanju su pozitivni. Određena poboljšanja potrebna su u vidljivosti kontakt policajaca i njihovoj interakciji s mladima koja je rijetka. To će onda vjerojatno dovesti i do manjeg straha i neugode pri komunikaciji, češćeg prijavljivanja problema i općenito bolje suradnje. Također, potrebno je mlade kvalitetnije i elaboriranije educirati o štetnim posljedicama konzumiranja marihuane. Čini se da su im ostala relevantna znanja koja su trebali steći putem preventivnih programa na visokoj razini. U zaključku, može se reći kako se čini da su preventivni programi dobar put prema dugoročnom ostvarivanju djelovanja policije u zajednici te da bi uz određena poboljšanja mogli do kraja ostvariti svoj potencijal i pridonijeti transformaciji policije u kvalitetan javni servis građana.

LITERATURA

1. Anderson, S. A., Sabatelli, R. M. i Trachtenberg, J. (2007). *Community police and youth programs as a context for positive youth development*. *Police Quarterly*, 10(1), 23-40.
2. Cajner Mraović, I., Faber, V. i Volarević, G. (2003). *Strategija djelovanja Policija u zajednici*. Zagreb: Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske, Policijska akademija.
3. Corder, W. G. (1995). *Community Policing: Elements and Effects*. Academy of Criminal Justice Sciences Police Section, 5 (3), 1-16.
4. Hewstone, M. i Stroebe, W. (2001). *Introduction to Social Psychology*. Oxford: Blackwell Publishers Ltd.
5. Hinds, L. (2009). *Youth, police legitimacy and informal contact*. *Journal of police and criminal psychology*, 24(1), 10-21.
6. Hurst, Y. G., Frank, J. i Lee Browning, S. (2000). *The attitudes of juveniles toward the police: A comparison of black and white youth*. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 23(1), 37-53.
7. Kappeler, V. E. i Gaines, L. K. (2012). *Community policing: A contemporary perspective*. Routledge: London.
8. Loader, I. (1996). *Youth, policing and democracy*. Macmillan Press: Basingstoke.
9. Pennington, D. C. (2004). *Osnove socijalne psihologije*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
10. Prišlin, R. (1991). Kada se i kako naše ponašanje slaže s našim stavovima? U: Kolesarić, V., Krizmanić, M., Petz, B. (ur.) *Uvod u psihologiju*. Zagreb: Grafički zavod Hrvatske.

11. Trojanowicz, R. C. i Bucqueroux, B. (1990). *Community policing: A contemporary perspective*. Cincinnati: Anderson.
12. Weisburd, D., & Eck, J. E. (2004). *What can police do to reduce crime, disorder, and fear?*. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 593(1), 42-65.
13. Zhao, J., Scheider, M. C. i Thurman, Q. (2002). *Funding Community Policing to Reduce Crime: Have Cops Grants Made a Difference?*. Criminology & Public Policy, 2(1), 7-32.

Summary

Josip Razum, Zdravko Valenta, Irma Brković

First-grade high school student attitudes about the role of Police and preventive activities of Zagreb Police

The networking and preventive actions of the institutions involved in upbringing and education of the youth are a necessary prerequisite for the development of a healthy and a productive society. The implementation of the preventive programs of Zagreb Police as a standard part of primary school and high school education is a possible step towards attainment of such a goal. Throughout the years, the Zagreb Police is continuously implementing preventive programs intended for students of different age groups. A part of them is a lecture for first-grade high school students, that is carried out as a part of the program "No, because no". This aim of this study was to examine the attitudes of the students towards the Police and the preventive programs, as well as their readiness for engaging in self-protective behaviors and contacting the Police when faced with a situation of endangered personal safety. The sample consisted of 1705 high school students who took part in the research. The results showed that the students had a positive attitude towards the Police, police officers and the preventive programs. However, they also suggest that establishing more frequent and systematic contacts between students and the Police would increase the probability of students approaching the Police while in endangering situations and that these contacts could also reduce the fear of Police, which is somewhat present among youth. The students rated the evaluated lecture with highest grades, wherein it is especially important to note that students positively rate the direct involvement of the Police in the preventive work with the youth.

Key words: Students' attitudes, preventive programs, readiness to contact Police, perception of policeman, Police role.